

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Військово-юридичний інститут

Кафедра загальновійськових дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи військового лідерства»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи військового лідерства» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2024. 17 с.

Розробник:

Мороховський Микола Леонідович, доцент
кафедри загальновійськових дисциплін

Затверджено на засіданні кафедри загальновійськових дисциплін
(протокол № 11 від 11 червня 2024 р.)

Начальник кафедри – Корольов Станіслав Сергійович, кандидат історичних наук, доцент

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Очікувані результати навчання	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни	10
5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	11
6. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	11
7. Критерії оцінювання результатів навчання	12
8. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти	14
9. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	15

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи військового лідерства» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Правоохоронна діяльність» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність».

Найменування показників	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 2,0	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Обов'язкова
Кількість модулів – 5		Період підготовки: 2024-2027
Загальна кількість годин – 60	Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»	Семестр
Тижневих годин: аудиторних – 2-4, самостійної роботи курсанта – 1		Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»
	Лекції	
	0 год.	
	Практичні/групові заняття	
	54 год.	
	Самостійна робота	
	Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»	6 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)

Мета навчальної дисципліни – досягнення базового рівня розуміння курсантами принципів військового лідерства, ціннісних основ, етосу, властивостей характеру та проявів поведінкових здатностей військових лідерів у змодельованих навчальних (службових) ситуаційних завданнях (кейсах).

Завдання - під час вивчення дисципліни сформувати у курсантів:

цінності етосу Воїна, кодексів честі та військового лідерства: «Честь», «Відвага», «Відданість», «Братерство»;

культуру мислення та світоглядні установки (mindset) щодо розуміння взаємної поваги і довіри, обов'язку, дисциплінованості і відповідальності військового лідера;

властивості характеру і професійно-значущі якості, необхідні для нешаблонного мислення та прийняття рішень у непередбачуваних (кризових,

критичних) ситуаціях служби, повсякденної і бойової діяльності;

професійно важливі і морально-психічні якості сучасного військового керівника – компетентного, мобільного в умовах постійних змін у розвитку способів збройної боротьби;

спроможність самореалізації і самоактуалізації майбутнього офіцера як суб'єкта навчальної та квазіпрофесійної діяльності у процесі підготовки при вирішенні змодельованих навчальних і військово-професійних завдань.

Пререквізити: - .

Кореквізити: «Історія держави і права України», «Філософія», «Українська мова професійного спрямування», «Історія війн та воєнного мистецтва (у тому числі воєнна історія України)», «Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стройова підготовка)».

Постреквізити: «Професійна відповідальність правоохоронця», «Бойова система виживання воїнів (у тому числі тактична медицина)», «Основи військового законодавства та міжнародне гуманітарне право», «Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стройова підготовка)», «Управління повсякденною діяльністю підрозділів», «Загальна тактика», «Основи військового управління (у тому числі Troop Leading Process)», «Військова педагогіка та психологія (у тому числі лідерство)».

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН НД-1	Усвідомлювати статус «Офіцера» як професії.
РН НД-2	Розрізняти рівні військового лідерства та їх значення.
РН НД-3	Дотримуватись принципів військового лідерства.
РН НД-4	Досягати очікуваних результатів та сприяти розвитку й удосконаленню бойової спроможності кожного військовослужбовця та підрозділу.
РН НД-5	Усвідомлення необхідності дотримуватися цінностей військового лідерства.
РН НД-6	Знати чесноти військового лідера.
РН НД-7	Створювати позитивний соціально-психологічний клімат у військовому колективі.

РН НД-8	Розуміння необхідності нешаблонного мислення військового лідера.
РН НД-9	Дотримуватися кодексу честі національного військового лідера.
РН НД-10	Підтримувати командний дух колективу, спрямовувати його на перемогу, спільне досягнення поставленої мети, постійне вдосконалення та підвищення боєздатності колективу.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних, спеціальних і військово-професійних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 1.1. Здатність удосконалювати свій професійний рівень та набувати нові знання.

ЗК 1.3. Здатність бути лідером, стимулювати на досягнення спільної мети, брати на себе відповідальність.

ЗК 1.5. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності.

Спеціальних компетентностей:

СК 3. Здатність професійно оперувати категоріально понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.

СК 5. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

СК 6. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

Військово-професійних компетентностей:

ВПК 4. Здатність аналізувати і усвідомлювати місію; вести за собою особовий склад до її виконання, демонструючи цінності, властивості характеру і мислення на основі прикладів етосу Воїна та видатного військового лідерства.

Програмних результатів навчання:

РН 2. Організовувати культурний діалог на рівні, необхідному для ефективної професійної діяльності.

РН 3. Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.

РН 6. Розуміти принципи і мати навички етичної поведінки, соціально відповідальної та свідомої діяльності у сфері правоохоронної діяльності.

РН 8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах для повного та всебічного встановлення необхідних обставин.

РН 10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН 11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН 12. Адаптуватися і ефективно діяти за звичних умов правоохоронної діяльності та за умов ускладнення оперативної обстановки.

РН 15. Працювати автономно та в команді, виконуючи посадові обов'язки та під час розв'язання складних спеціалізованих задач правоохоронної діяльності.

PH 1.4. Визначати професійні завдання і організувати підлеглих для їх виконання, брати на себе відповідальність за отримані результати та здійснювати службові обов'язки у нестандартних ситуаціях за наявності неповної або обмеженої інформації.

PH_{внк}-4. Знати і розуміти особливості професії офіцера, основи військового лідерства, цінності, властивості характеру і види мислення видатних військових лідерів на прикладах їх військово-професійної діяльності і етосу Воїна.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Управління та лідерство

Офіцер як професія. Хто такий офіцер. Сутність професійної діяльності офіцера.

Управління та Лідерство. Визначення понять: що таке управління і що таке лідерство. Спільне та відмінності між управлінням та лідерством. Формула видатного командування: поєднання управління та лідерства.

Рівні військового лідерства. Безпосередній і особистісний рівні військового лідерства. Організаційний і стратегічний рівні військового лідерства.

Місія та Мета військового лідера. Місія військового лідера. Мета військового лідерства.

Принципи і модель військового лідерства. Принципи лідерства за Джоном Максвелом. Принципи військового лідерства за Джоко Віллінком. Створення моделі військового лідерства.

Авторитет військового лідера. Посадовий авторитет офіцера. Дійсний авторитет військового офіцера.

Модуль 2. Цінності військового лідера

Честь, Відвага, Відданість, Братерство (цінності військового лідера). Сутність цінності «Честь». Сутність цінності «Відвага». Сутність цінності «Відданість». Сутність цінності «Братерство».

Довіра та Повага у військовому лідерстві. Сутність довіри військового лідера. Сутність поваги військового лідера.

Обов'язок, Дисципліна, Відповідальність військового лідера. Обов'язок військового лідера. Дисципліна військового лідера. Відповідальність військового лідера.

Чесноти військового лідера. Визначення поняття чесноти військового лідера. Результати дослідження чеснот військового лідера (Центр лідерства Українського Католицького Університету).

Модуль 3. Характер військового лідера

Складові характеру військового лідера. Ментальні властивості. Фізичні властивості. Емоційно-вольові властивості.

Професійно-значущі якості військового лідера. Сутність професійно-значущих якостей військового лідера. Приклади прояву професійно-значущих якостей військового лідера.

Модуль 4. Основи мислення військового лідера

Баланс розуму і волі військового лідера. Концепція «Квадрат Наполеона». Ситуаційні завдання прояву балансу розуму і волі військового лідера.

Приклади нешаблонного мислення військових лідерів. Приклади нешаблонного мислення військових лідерів з мілітарної історії. Приклади нешаблонного мислення військових лідерів сучасної російсько-української війни.

Модуль 5. Етос Воїна

Поняття та структура етосу Воїна. Ключові поняття етосу Воїна: «Дух», «Шлях», «Сила». Структура етосу Воїна.

Порівняння етосів Воїнів Збройних Сил України. Етос сержанта. Етос Сил територіальної оборони. Етос морської піхоти.

Кодекс честі національних військових лідерів. Кодекс козацької честі. Кодекс честі офіцерів Української Народної Республіки. Кодекс честі офіцерів Української Повстанської Армії. Кодекс честі сучасного офіцера Збройних Сил України.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні (групові) заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7
1.	Модуль 1. Управління та лідерство.					
1.1.		Тема 1. Офіцер як професія.	2	-	2	-
1.2.		Тема 2. Управління та лідерство.	5	-	4	1
1.3.		Тема 3. Рівні військового лідерства.	2	-	2	-
1.4.		Тема 4. Місія та Мета військового лідера.	4	-	4	-
1.5.		Тема 5. Принципи і модель військового лідерства.	4	-	4	-
1.6.		Тема 6. Авторитет військового лідера.	2	-	2	-
		<i>Разом</i>	<i>19</i>	<i>-</i>	<i>18</i>	<i>1</i>
2.	Модуль 2. Цінності військового лідера.					
2.1.		Тема 1. Честь, Відвага, Відданість, Братерство (цінності військового лідера).	4	-	4	-
2.2.		Тема 2. Довіра та Повага у військовому лідерстві.	2	-	2	-
2.3.		Тема 3. Обов'язок, Дисципліна, Відповідальність військового лідера.	5	-	4	1
2.4.		Тема 4. Чесноти військового лідера.	2	-	2	-
		<i>Разом</i>	<i>13</i>	<i>-</i>	<i>12</i>	<i>1</i>
3.	Модуль 3. Характер військового лідера.					
3.1.		Тема 1. Складові характеру військового лідера.	4	-	4	-
3.2.		Тема 2. Професійно-значущі якості військового лідера.	3	-	2	1
		<i>Разом</i>	<i>7</i>	<i>-</i>	<i>6</i>	<i>1</i>
4.	Модуль 4. Основи мислення військового лідера.					
4.1.		Тема 1. Баланс розуму і волі військового лідера.	2	-	2	-
4.2.		Тема 2. Приклади нешаблонного мислення військових лідерів.	5	-	4	1
		<i>Разом</i>	<i>7</i>	<i>-</i>	<i>6</i>	<i>1</i>
5.	Модуль 5. Етос воїна.					
5.1.		Тема 1. Поняття та структура етосу Воїна.	2	-	2	-
5.2.		Тема 2. Порівняння етосів	5	-	4	1

		Воїнів Збройних Сил України.				
5.3.		Тема 3. Кодекс честі національних військових лідерів.	5	-	4	1
		<i>Разом</i>	<i>12</i>	-	<i>10</i>	<i>2</i>
6.		<i>Диференційований залік</i>	<i>2</i>	-	<i>2</i>	-
		Усього годин / кредитів ЄКТС	60/ 2,0	-	54	6

5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота курсанта може здійснюватися у таких формах:
опанування рекомендованої, нової навчальної та наукової літератури;
аналіз тематичних документальних джерел;
робота з інформаційними та Інтернет-ресурсами;
підготовка до практичних та групових занять;
самотестування;
підготовка індивідуальних робіт;
перегляд відеокейсів;
підготовка до підсумкового контролю.

Види індивідуальних робіт, вимоги до виконання та критерії їх оцінювання закріплені у Положенні про види та критерії оцінювання індивідуальних робіт здобувачів вищої освіти кафедри загальновійськових дисциплін.

6. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Основи військового лідерства» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

контроль якості засвоєння курсантами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних/групових заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, участь у розробці кейсу. У ході практичного (групового) заняття курсант може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0; 0,5; 0,75; 1);

контроль якості засвоєння курсантами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі виконання тестового завдання. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки курсанта у вивченні поточного матеріалу.

Впродовж семестру курсанти виконують самостійну роботу, в тому числі, у формі підготовки *індивідуальної роботи*. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань курсантів з навчальної дисципліни є *диференційований залік*. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та індивідуальної роботи, за якої курсант допускається до складання диференційованого заліку, становить 25 балів.

Максимальна кількість балів, яку курсант може отримати за результатами підсумкового контролю, становить 60 балів.

7. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Основи військового лідерства» при підсумковому контролі у формі диференційованого заліку:

Поточний контроль										Індивідуальна робота курсантів	Підсумковий контроль (диференційований залік)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Модуль № 4		Модуль № 5				
Практичне (групове) заняття	Тестове завдання	Практичне (групове) заняття	Тестове завдання	Практичне (групове) заняття	Тестове завдання	Практичне (групове) заняття	Тестове завдання	Практичне (групове) заняття	Тестове завдання			
max 9	max 0.8	max 6	max 0.8	max 3	max 0.8	max 3	max 0.8	max 5	max 0.8	max 10	max 60	max 100

Критерії оцінювання (диференційований залік):

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на груповому	Max 1	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.

(практичному) занятті	0,75	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	0,5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка індивідуальної роботи курсантів: Реферат	Max 10	Питання плану реферату висвітлені повно. Проаналізовані представлені в навчальній та науковій літературі погляди щодо предмета дослідження; на основі їх порівняльної оцінки висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також надана власна оцінка запропонованим у літературі пропозиціям стосовно шляхів вирішення таких проблемних питань, які стосуються теми, та (або) висловлені авторські пропозиції. Реферат виконаний самостійно та не містить некоректних запозичень. Реферат ілюструється за допомогою презентації.
	7	Переважає більшість питань плану реферату висвітлена повно та точно. Одне з питань розкрито недостатньо повно або при його висвітленні допущена суттєва помилка. Проаналізовані основні літературні джерела, рекомендовані кафедрою при написанні роботи на відповідну тему. Реферат виконаний самостійно та не містить некоректних запозичень. Реферат ілюструється за допомогою презентації.
	3	Питання плану теми висвітлені поверхово. При написанні реферату використана незначна кількість монографічних та нормативних джерел із числа рекомендованих кафедрою. При розкритті питань плану допущені грубі помилки.
	Min 0	Тема реферату не розкрита або в ній виявлено некоректні запозичення (плагіат).
Тестове завдання	Max 0,8	90-100 % правильних відповідей
	0,6-0,7	70-89 % правильних відповідей
	0,4-0,5	50-69 % правильних відповідей
	0,2-0,3	30-49 % правильних відповідей
	0,1	10-29 % правильних відповідей
	Min 0	До 9 % правильних відповідей
Диференційований залік Зараховано	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичній роботі.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у

		<p>відповіді суттєвих неточностей.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичній роботі.</p>
	45	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Помилки і суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань до їх самостійного усунення або за допомогою викладача.</p>
	40	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
	35	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.</p>
Не зараховано	Min 0	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

8. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти

Шкала підсумкового педагогічного контролю (диференційований залік)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

9. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Доктрина з вивчення та впровадження досвіду у Збройних Силах України. ВКП 7-00(01).01 : затв. Начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 30.06.2020 р. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/>

2. Доктрина розвитку військового лідерства у Збройних Силах України. ВКП 7-00(03).01 : затв. Начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 01.12.2020 р. URL: https://dovidnykmpz.info/wp-content/uploads/2020/12/Doktryna_rozvytku_viyskovoho_liderstva_v_Zbroynykh_sylakh_Ukrainy_compressed.pdf

3. Про затвердження Інструкції з оцінювання морально-психологічного стану особового складу Збройних Сил України : Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 29.04.2017 р. № 153. URL: <https://dovidnykmpz.info/psycho/nakaz-heneral-noho-shtabu-zbro-nykh-sy-6/>

4. Про затвердження Інструкції з оцінювання рівня авторитету і лідерства командирів (начальників) у Збройних Силах України : Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 05.07.2018 р. № 249. URL: <https://dovidnykmpz.info/zagalni/nakaz-heneral-noho-shtabu-zbro-nykh-sy-12/>

Література

Основна література

1. Вести. Боротися. Перемагати. Етос морської піхоти України / за ред. А. Зелінського. Київ : Український кризовий медіацентр за сприяння посольства США в Україні та ГО «Дух Америки», 2017. 133 с.

2. Віллінк Д. Дисципліна – це свобода. Київ : Книголав, 2022. 256 с.

3. Віллінк Д. Стратегія і тактика лідерства / пер. з англ. Л. Пилаєва. Київ : Book Chef, 2021. 368 с.

4. Віллінк Д., Бебін Л. Абсолютна відповідальність. Уроки лідерства від морських котиків. Київ : Книголав, 2020. 400 с. URL:

https://chtyvo.org.ua/authors/Jocko_Willink/Absolutna_vidpovidalnist_Uroky_liders_tva_vid_morskykh_kotyktiv/

5. Грейтенс Е. Стійкість: тяжко виборена мудрість для ліпшого життя / пер. з англ. О. Тільна. Харків : Ранок, 2021. 432 с.
6. Зелінський А. Анатомія Воїна: Дух, Шлях, Сила. Київ : Коло життя, 2023. 215 с.
7. Зелінський А. Семенові зорі. Львів : Видавництво Старого Лева, 2023. 488 с.
8. Макрейвен В. Код героя. Уроки гарно прожитого життя. Київ : КМ-БУКС, 2022. 168 с.
9. Макрейвен В. Морські історії. Моє життя у спецопераціях. Київ : КМ-БУКС, 2020. 408 с.
10. Макрейвен В. Г. Застеляйте ліжко / пер. з англ. Т. Заволоко. Київ : КИ-БУКС, 2020. 128 с.
11. Прессфілд С. Вогняні брами: героїчний епос про битву під Тернопілами. Київ : Наш формат, 2023. 432 с.

Додаткова література

1. Army Leadership and The Profession. ADP 6-22. July, 2019. URL: https://irp.fas.org/doddir/army/adp6_22.pdf
2. Leader Development. FM 6-22. November, 2022. URL: https://www.milsci.ucsb.edu/sites/secure.lsit.ucsb.edu.mil.d7/files/sitefiles/fm6_22.pdf
3. Mission Command. Command and Control of Army Forces. ADP 6-0. July, 2019. URL: https://irp.fas.org/doddir/army/adp6_0.pdf

Інтернет-ресурси:

Офіційний веб-портал Міністерства оборони України - <https://www.mil.gov.ua/>
 Військові публікації - <https://sprotyvg7.com.ua/vijskovi-publikacii>

<https://dovidnykmpz.info/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри загальновійськових дисциплін Військово-юридичного інституту.

<https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/555-kafedry-viiskovoiurydychnoho-instytutu.html>

НЕІК

Електронний курс на порталі навчальних електронних інформаційних комплексів 262 ПД «Основи військового лідерства». URL:

<https://neik.nlu.edu.ua/moodle/enrol/index.php?id=1266>